

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

18. Quando lex vim obligandi habeat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

Quando lex vim obligandi habeat.

CAPVT XVIII.

L Ex humana non statim obligandi eos, quibus datur, vim habet, sed sunt aliquot conditiones necessariae.

Primo enim debet esse iusta; lex enim humana, cum iniusta est, non obligat. Ad iusticiam autem legis sunt quatuor necessaria, ut tradit S. Tho. p. 2. q. 96. ar. 4.

Vnum est ex parte finis: debet enim institui in commune. Vnde leges, quae instituuntur, & dantur communitatibus in bonum vniuersi particularis tantum, sunt iniustae; nisi bonum illius in totam redundet communitatem.

Alterum est ex parte agentis, ut lex instituat ab eo, qui habet superioritatem & potestatem, & ita, ut non excedat limites suae potestatis, aliter efficitur lex iniusta.

Tertium, ut sit materia bona; non contineatur, siue praecipatur in lege res aliqua mala, vel prohibeatur bona.

Quartum est, ut sit forma bona, id est, lex seruet proportionem ciuium, ut non plus oneret eum, qui minus est onerandus: propter quod superius diximus, leges gabellarum, quae extorquent tributum ex his, quae ciues in proprios vsus, & sustentationes emunt esse iniustas: tunc enim qui plus indiget, plus soluit, quod est iniquum. Quando ergo in lege ista non reperiuntur, est iniusta, & non habet vim. Tamen notandum est ex eodem sancto Thoma, quod lex dupliciter potest esse iniusta.

Vno modo, quia est contra bonum humanum; ut, quae est in bonum priuatum ordinata, vel excedit limites potestatis, institutionis, vel non seruat debitam formam.

Altero modo, quia est contra bonum diuinum, nimirum, quia praecipit aliquid contra Dei legem.

Si priori modo est iniusta, licet in conscientia non obliget, tamen propter scandalum debet aliquando seruari, iuxta illud Matth. 5. *Qui te angariauerit per mille passus, vade & alia duo, & qui abstulerit tibi tunicam, da ei & pallium.*

Si vero posteriori modo est iniusta, nullo modo est seruanda; ut, si lex praeciperet non esse colendos Sanctos, non esse adorandam Crucem, esse fornicandum, vel quid simile. Et sic intelligitur istud Actor. 4. *Obedire oportet magis Deo, quam hominibus.* Debet ergo primum lex esse iusta, ut vim habeat.

Nec

Nec hoc satis est, sed, secundum omnes, necessarium est secundo, vt sit promulgata: ante promulgationem enim & manifestationem, quamuis constet voluntas legislatoris; non habet vim obligandi lex, vt probat So: o lib: r. de iust. q. 1. ar. 1.

Nec adhuc satis est promulgatio, sed debet tertio esse recepta ab his, quibus lex datur, vt habetur can. in istis d. 4. si enim lex promulgata est, sed non recepta, non obligat.

Adhuc hoc non sufficit, sed opus est quarto, vt, postquam est recepta, non sit per aliam contrariam legem, aut consuetudinem derogata. Multi enim extant antiqui canones & leges, quæ olim promulgata & recepta fuerunt, modò tamen non obligant, quia per contrariam consuetudinem, aut leges alias sunt derogata.

Adhuc ista non sufficiunt, vt lex obliget vnumquemque in particulari, sed opus est quinto, vt non sit inuincibiliter, seu probabiliter ignorata. Cum enim aliquis probabiliter, seu inuincibiliter ignorat legem, quamuis ipsam transgrediat, non peccat. Loquor autem hæc de lege humana. Aduerte tamen, quòd non quæuis ignorantia excusat à lege, vt alias diximus, sed illa, quando homo ignorat ea, quæ scire non tenebatur; aut, si tenebatur, non potuit scire, nec per ipsum stetit, quò minus sciret. Hæc autem dicitur inuincibilis, seu probabilis. His ergo quinque positis, lex humana vim habet obligandi, siue cano. siue civil. sit. At lex diuina non sic se habet: nulla enim lex diuina iniusta est, nec indiget noua promulgatione, quia iam promulgata & recepta est, nec etiam potest derogari. Sola ignorantia est, quæ excusat ab obseruatione legis huius, sed non naturalis diuina: nullus enim peccans contra præceptum Decalogi excusatur a peccato: nam lex naturalis nunquam ignoratur inuincibiliter, sed crasse, vt habet Sylu. verb. præceptum. §. 7. In sola autem diuina positua locum habet ignorantia: vnde infideles, qui nihil audierunt de Euangelio, nec credunt Christo, non peccant peccatum infidelitatis in non credendo: excusantur enim ob ignorantiam; damnantur tamen propter alia peccata, quæ committunt contra ius diuinum naturale, quod obligantur obseruare.